

А. О. Кизим,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

РОЛЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Характерною особливістю сучасного етапу розвитку економіки України є приватизація державної власності, створення численних акціонерних товариств і подальший розвиток фондового ринку. З одного боку, рівень розвитку фондового ринку залежить від діяльності на ньому фінансових посередників, серед яких банки, інститути спільного інвестування, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, з іншого – безпосередньо ринок цінних паперів впливає на розвиток фінансових посередників. Ось чому розгляд питань, пов'язаних із взаємозв'язком фондового ринку та посередників на ньому, досить актуальний.

Банки як фінансові посередники акумулюють кошти вкладників і забезпечують спрямування заощаджених капіталів в інвестиції. У більшості країн на сьогодні доходи комерційних банків від операцій із цінними паперами відіграють дедалі більшу роль у формуванні прибутку. Проте в різних країнах роль і місце комерційних банків на фондовому ринку різні.

Залежно від розмежування функцій фінансового посередництва між фінансово-кредитними установами доволі чітко вирізняють три моделі: німецьку, англійську й американську.

Німецька модель характеризується тим, що усі їхні функції фінансових посередників перебрали на себе універсальні банки. Вони виступають найбільшими інвесторами і власниками інвестиційних груп, здійснюють більшість операцій із цінними паперами, включно із розповсюдженням їх.

В англійській моделі депозитно-позикова й емісійна функції закріплені за банківським сектором, а емісійна функція – прерогатива торгових банків. Британським комерційним банкам законодавчо не заборонялося мати промислові акції, хоча вони дуже неохоче беруться за такі операції, бо вважають їх дуже ризиковими.

Для американської моделі притаманне розмежування функцій фінансового посередництва. Так, федеральним банкам та банкам штатів заборонено розміщувати та проводити операції з цінними паперами за свій рахунок. Американські комерційні банки здійснюють значний обсяг трастових послуг, фактично виступають власниками великих пакетів акцій промислових фірм.

Стосовно українських комерційних банків, то згідно із законом України “Про банки і банківську діяльність”, а також “Положенням щодо організації діяльності комерційних банків на ринку цінних паперів” до професійної діяльності на фондовому ринку, яку можуть здійснювати банки, належить діяльність з торгівлі цінними паперами, депозитарна діяльність зберігача цінних паперів, ведення реєстрів власників іменних

цінних паперів, управління цінними паперами. Отже, в Україні діяльність комерційних банків можна характеризувати як універсальну.

Кизим, А.О. Роль комерційних банків на фондовому ринку [Текст] / А.О. Кизим // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 жовтня 2011 р., м. Суми): у 2-х т. – Суми: УАБС НБУ, 2011. – Т. 1. – С. 161-162.